

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับบริการสาธารณสุขและการใช้บริการสาธารณสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 และเปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับบริการสาธารณสุขและการใช้บริการสาธารณสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวแปรเพศ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคต้น ปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 8 จำนวน 70 โรงเรียน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 13,414 คน เป็นนักเรียนชาย 6,350 คน และนักเรียนหญิง 7,064 คน (กรมสามัญศึกษา, 2531)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างประชากรจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane) (ประคอง กรรณสูตร, 2528)

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ \text{เมื่อ} \quad n &= \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร} \\ N &= \text{ขนาดของประชากร} \\ e &= \text{ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้} \end{aligned}$$

เมื่อกำหนดระดับความมีนัยสำคัญเท่ากับ .05 จะได้ขนาดตัวอย่างประชากร 388 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 500 คน

ขั้นที่ 2 คำนวณหากลุ่มตัวอย่างประชากร โดยการเทียบจำนวน

$$\text{กลุ่มตัวอย่างประชากรแต่ละจังหวัด} = \frac{\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร} \times \text{ประชากรทั้งหมดแต่ละจังหวัด}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ได้จำนวนประชากรดังนี้

เชียงใหม่	106	คน
เชียงราย	86	คน
แพร่	74	คน
ลำปาง	78	คน
น่าน	52	คน
พะเยา	58	คน
ลำพูน	34	คน
แม่ฮ่องสอน	12	คน

ขั้นที่ 3 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนจากจำนวนโรงเรียนในแต่ละจังหวัดโดยวิธีการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) โดยคิดจากร้อยละ 25 ของโรงเรียนแต่ละจังหวัดได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนจำนวน 19 โรงเรียนดังนี้

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน มัธยมศึกษาทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียน	รายชื่อกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน
1. เชียงใหม่	15	4	1. วัลโนทัยพ้ายัพ 2. คอยสะ เก็ดวิทยาคม 3. ผางชมพูปลื้มภัก 4. สันป่าตองวิทยาคม

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน มัธยมศึกษาทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียน	รายชื่อกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน
2. เชียงราย	14	4	1. สามัคคีวิทยาคม 2. คำรณราษฎร์สงเคราะห์ 3. แม่จันวิทยาคม 4. เวียงป่าเป้าวิทยาคม
3. แพร่	8	2	1. สูงเม่นชนูปถัมภ์ 2. ร้อยกวางอนุสรณ์
4. ลำปาง	11	3	1. เขลางค์นคร 2. เกาะคาวิทยาคม 3. เกินวิทยา
5. น่าน	7	2	1. ศรีสวัสดิ์วิทยาคาร 2. ส่า
6. พะเยา	7	2	1. พะเยาพิทยาคม 2. เชียงคำวิทยาคม
7. ลำพูน	5	1	1. จักรคำคณาทร
8. แม่ฮ่องสอน	3	1	1. แม่สะเรียง "บริหารศึกษา"
รวม	70	19	19

ขั้นที่ 4 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงเรียนโดยวิธีการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนที่สุ่ม เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน โดยวิธีเทียบจำนวน ดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงเรียน} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมดในจังหวัด} \times \text{จำนวนประชากรของแต่ละโรงเรียน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในจังหวัด}}$$

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ชื่อกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน	จำนวนประชากร ในโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ต้องการ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร ที่ตอบแบบสอบถาม		
			รวม	ชาย	หญิง
<u>เชียงใหม่</u>					
1. วัดโนนทัยพาศ	451	44	42	14	28
2. คอยสะ เก็ดวิทยาคม	110	12	12	6	6
3. ผางชมพูพิทยภั	243	24	23	11	12
4. สันป่าตองวิทยาคม	264	26	26	13	13
รวม	1,068	106	103	44	59
<u>เชียงราย</u>					
1. สามัคคีวิทยาคม	457	34	33	17	16
2. คำรณราษฎร์สงเคราะห์	337	26	26	13	13
3. แม่จันวิทยาคม	209	16	16	3	13
4. เวียงป่าเป้าวิทยาคม	137	10	10	5	5
รวม	1,140	86	85	38	47
<u>แพร่</u>					
1. สูงเม่นชมพูพิทยภั	404	46	46	22	24
2. รื่องกวางอนุสรณ์	243	28	28	14	14
รวม	647	74	74	36	38
<u>ลำปาง</u>					
1. เขลางค์นคร	280	34	33	17	16
2. เกาะคำวิทยาคม	142	18	18	9	9
3. เกินวิทยา	226	26	26	10	16
รวม	648	78	77	36	41

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน	จำนวนประชากร ในโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ต้องการ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร ที่ตอบแบบสอบถาม		
			รวม	ชาย	หญิง
<u>น่าน</u>					
1. ศรีสวัสดิ์วิทยาคาร	328	34	34	17	17
2. ส่า	171	18	18	9	9
รวม	499	52	52	26	26
<u>พะเยา</u>					
1. พะเยาพิทยาคม	407	30	30	15	15
2. เชียงคำพิทยาคม	401	28	28	14	14
รวม	808	58	58	29	29
<u>ลำพูน</u>					
1. จักรคำคณาทร	429	34	34	20	14
<u>แม่ฮ่องสอน</u>					
1. แม่สะเรียง "บริพัตรศึกษา"	144	12	12	6	6
รวมทั้งสิ้น	5,383	500	495	235	260

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามแบ่ง เป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับบริการสาธารณสุขของนักเรียน ลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 การใช้บริการสาธารณสุขของนักเรียน ลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับคือ เป็นประจำ บ่อยครั้ง นาน ๆ ครั้ง ไม่เคยเลย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์เกี่ยวกับบริการสาธารณสุขและการใช้บริการสาธารณสุขของนักเรียนและประชาชนทั่วไป
2. ศึกษาเนื้อหา เกี่ยวกับบริการสาธารณสุขในแบบ เรียนวิชาสุขศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
3. สร้างแบบสอบถาม เกี่ยวกับมโนทัศน์เกี่ยวกับบริการสาธารณสุขและการใช้บริการสาธารณสุข โดยให้ครอบคลุมตามเนื้อหาในแบบ เรียนให้มากที่สุด
4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสุขศึกษาและการสาธารณสุข จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบเพื่อหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือ เพื่อให้เหมาะสมกับการนำไปใช้
5. ปรับปรุง เครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
6. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 70 คน ในโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย และโรงเรียนแม่แดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งไม่ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ตามวิธีของครอนบาช (Cronbach)

โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโนทัศน์เกี่ยวกับบริการสาธารณสุข เท่ากับ 0.92 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการใช้บริการสาธารณสุข เท่ากับ 0.79

7. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปถึงสำนักงานศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 8 กระทรวงศึกษาธิการ
2. ผู้วิจัยได้รับหนังสือจากสำนักงานศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 8 ให้เก็บข้อมูลที่โรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และเก็บรวบรวมด้วยตนเองบางส่วน ระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม - 8 กันยายน 2532
4. ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเป็นฉบับสมบูรณ์ รวมทั้งสิ้น 495 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนในตอนที่ 1 ของแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลจากตอนที่ 2 ของแบบสอบถามคือ โนทัศน์เกี่ยวกับบริการสาธารณสุข ผู้วิจัยนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อและสรุปรวม นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

<u>ระดับความ เชื่อ</u>		<u>คะแนน โนทัศน์</u>
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่า เท่ากับ	4 คะแนน
เห็นด้วย	มีค่า เท่ากับ	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่า เท่ากับ	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่า เท่ากับ	1 คะแนน

การจัดระดับของมโนทัศน์ เกี่ยวกับการบริการสาธารณสุข โดยส่วนรวมและ เป็นรายชื่อ
อาศัยคะแนนเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ยของคะแนน</u>		<u>ระดับมโนทัศน์</u>
3.50 - 4.00	หมายถึง	ดีมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	ดี
1.50 - 2.49	หมายถึง	พอใช้
1.00 - 1.49	หมายถึง	ไม่ดี

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 คือการใช้บริการสาธารณสุข ผู้วิจัยนำข้อมูล
มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายชื่อและสรุปรวม นำเสนอ
ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

<u>ระดับการปฏิบัติ</u>		<u>คะแนนการปฏิบัติ</u>	
		<u>ทางบวก</u>	<u>ทางลบ</u>
เป็นประจำ	มีค่าเท่ากับ	3	0
บ่อยครั้ง	มีค่าเท่ากับ	2	1
นาน ๆ ครั้ง	มีค่าเท่ากับ	1	2
ไม่เคยเลย	มีค่าเท่ากับ	0	3

การประเมินค่าการใช้บริการสาธารณสุข โดยส่วนรวมและรายชื่ออาศัยคะแนนเฉลี่ย
โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ยของคะแนน</u>	<u>การปฏิบัติทางบวก</u>	<u>การปฏิบัติทางลบ</u>
2.50 - 3.00	เป็นประจำ	ไม่เคยเลย
1.50 - 2.49	บ่อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง
0.50 - 1.49	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง
0.00 - 0.49	ไม่เคยเลย	เป็นประจำ

เกณฑ์การประเมินค่าและระดับการปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้บริการสาธารณสุข มีดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ยของคะแนน</u>		<u>ระดับการปฏิบัติ</u>
2.50 - 3.00	หมายถึง	ดีมาก
1.50 - 2.49	หมายถึง	ดี
0.50 - 1.49	หมายถึง	พอใช้
0.00 - 0.49	หมายถึง	ไม่ดี

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในทัศนคติและการใช้บริการสาธารณสุข โดยการทดสอบค่า "ที" (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 สำหรับตัวแปรเพศ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้หาความเที่ยงของเครื่องมือ ทำโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{S_i^2}{S_x^2} \right)$$

เมื่อ n = จำนวนข้อสอบ
 S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถาม

(ประคอง กรรณสูตร, 2528)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า "ที" (t-test) ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ทางสังคมศาสตร์ (SPSS-X-Statistical Package for the Social Sciences X) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย